

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและเหตุผลที่ทำการศึกษา

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ภาคเกษตรกรรมของประเทศไทยยังประสบปัญหาต่าง ๆ อยู่เป็นอันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางด้านรายได้ ปัญหาการว่างงานตามฤดูกาล ปัญหามาตรฐานการครองชีพ ปัญหาภาวะทุพโภชนาการ ปัญหาการได้รับการศึกษา ฯลฯ เป็นต้น ดังเป็นที่ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 ซึ่งเน้นแนวนโยบายที่จะมุ่งยกระดับรายได้ของครัวเรือนเกษตรกรเป็นประการสำคัญ "วิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาของภาคเกษตรกรรมได้นั้น น่าจะอยู่ที่ความมุ่งหมายของการพัฒนาการเกษตร กล่าวคือการปิดเอารายได้ของครัวเรือนเกษตรกร เป็นเกณฑ์ในการพัฒนา"^{1/} การที่จะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นน่าจะต้องพิจารณาว่าในรอบ 1 ปี ครัวเรือนเกษตรกรมีรายรับด้านใดบ้าง ซึ่งก็จะพบว่าเมื่อว่างเว้นจากฤดูทำมาแล้ว เกษตรกรจะว่างงานหรือทำงานต่ำระดับ ดังนั้นในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ ถ้ามีการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เกษตรกรเพิ่มรายได้จากการผลิตสินค้าภายในครอบครัว เช่น งานจักสาน สิ่งทอ การแกะสลัก การปั้นเครื่องปั้นดินเผา ก็จะช่วยให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้นอีกทางหนึ่ง

ดังนั้น แนวทางสำคัญที่อาจช่วยแก้ปัญหาในเรื่องรายได้ของครัวเรือนเกษตรกรก็คือ การส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว ประเภทของอุตสาหกรรมในครอบครัวที่กรมส่งเสริม อุตสาหกรรมให้การดำเนินการส่งเสริมมีหลายประเภท^{2/} เช่น การทำเครื่องปั้นดินเผา การทำ เครื่องไม้แกะสลัก การทำเครื่องจักรสานด้วยหวายและไม้ไผ่ การผลิตสินค้าหัตถกรรมเย็บสาน ทอ การเลี้ยงไหมพลอย ฯลฯ ซึ่งอุตสาหกรรมต่าง ๆ เหล่านี้กระจาย อยู่ทุกภาคของประเทศ

^{1/} ป๋วย อึ๊งภากรณ์ "ข้อคิดในการพัฒนาเกษตรกรรม" วารสารข่าวเศรษฐกิจการเกษตร 13, 134 (มกราคม 2511): 3-7

^{2/} น.อ.วิมล วิริยะวิทย์ "นโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมในครอบครัว" วารสารพัฒนาชุมชน 11, 130 (ตุลาคม 2515): 64

ในบรรดาอุตสาหกรรมในครอบครัวดังกล่าวมานั้นแม้จะไม่มีการระบุรายชื่ออุตสาหกรรมการผลิตข้าวเม่าไว้ในรายชื่อประเภทของอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรมในประเทศไทยเลยก็ตาม^{3/} แต่อุตสาหกรรมการผลิตข้าวเม่าก็เป็นอุตสาหกรรมในครอบครัวประเภทอาหารอย่างหนึ่งที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

กล่าวคือ เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ข้าวเปลือกเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิตข้าวเม่า เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรที่ให้มูลค่าเพิ่มสูง^{4/} มีขั้นตอนการผลิตง่าย ๆ ใช้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยผลผลิตต่ำ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการผลิตที่ใช้เวลาร้างนอกฤดูการผลิตมา ซึ่งเป็นการช่วยลดการว่างงานได้เป็นอย่างดี และอาจจัดได้ว่าเป็นอาชีพเสริมที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าการประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น งานรับจ้าง งานก่อสร้าง และงานอื่น ๆ ซึ่งแรงงานต้องเคลื่อนย้ายเข้าสู่กรุงเทพฯ

นอกจากนั้น ข้าวเม่ายังเป็นผลิตภัณฑ์อาหารที่เป็นได้ทั้งสินค้าขั้นกลางและสินค้าขั้นสุดท้าย ซึ่งถ้าได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการพัฒนาการผลิตได้อย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายแล้ว ในอนาคตอุตสาหกรรมการผลิตข้าวเม่าจะสามารถขยายตัวได้เป็นอย่างดี เพราะข้าวเม่าสามารถนำมาผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปได้หลายชนิด เช่น ข้าวเม่าหวี ข้าวเม่าราง ข้าวเม่าคลุก กระจยาลำรท เป็นต้น และหากได้มีการพัฒนาตลาดสินค้าเหล่านี้ให้กว้างขวาง ก็จะส่งผลไปยังตลาดวัตถุดิบคือตลาดข้าวเปลือกภายในประเทศได้โดยตรง และจะช่วยรักษาระดับราคาข้าวเปลือกในบางท้องที่ได้อีกด้วย

จากประเด็นความสำคัญที่น่าสนใจศึกษาดังกล่าวมานั้น ประกอบกับเพื่อให้อุตสาหกรรมการผลิตข้าวเม่าได้เป็นที่รู้จักเพื่อการได้รับการสนับสนุนส่งเสริมต่อไป และเพื่อให้เป็นการส่งเสริมให้มีการศึกษาริวิจัยในรายละเอียดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าทางการเกษตรที่เคยมีผู้ศึกษาริวิจัยมาแล้ว^{5/} วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้มุ่งเน้นศึกษาเพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับ

^{3/} เรื่องเดียวกันหน้า 65-71..

^{4/} ธีเนศ กองประเสริฐ "การพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2519 หน้า 65

^{5/} ธีเนศ กองประเสริฐ "การพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2519

ประวัติความเป็นมาของการผลิตข้าวเม่า วิธีการผลิต ต้นทุนการผลิต การตลาดและเทคโนโลยีในการผลิตเพื่อวิเคราะห์ให้ทราบถึงผลได้จากการผลิตในรูปของรายได้ การลดการว่างงานตามฤดูกาล รูปแบบวิธีการผลิตที่เหมาะสม โครงสร้างทางการตลาด ผลผลิต (ข้าวเม่า) และตลาดวัตถุดิบ (ข้าวเปลือก) และแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับอุตสาหกรรมชนิดนี้

อย่างไรก็ตามเนื่องจากยังไม่เคยมีผู้ใดศึกษารายละเอียดในเรื่องนี้มาก่อน ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อสำหรับส่วนงานวิจัยมีสิ่งมีน้อยมาก ในการศึกษาจึงต้องอาศัยข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจโดยออกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ผลิตในท้องที่ต่าง ๆ ในเขตภาคกลางที่ทำการผลิตข้าวเม่าเป็นแนวทางในการวิเคราะห์หลักซึ่งได้แก่ผู้ผลิตในบ้านดอนกลาง ตำบลไผ่ขวาง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นแนวการวิเคราะห์และผู้ผลิตในบ้านไร่ยาวเหนือ อำเภอตาเนินสะตวง จังหวัดราชบุรี และตำบลบ้านยาง อำเภอเสนาห์ จังหวัดราชบุรี เป็นข้อมูลประกอบในบางประเด็น

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เนื่องจากอุตสาหกรรมการผลิตข้าวเม่าเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัวที่มีวิธีการผลิตพัฒนามาจากวิธีการดั้งเดิมในสมัยโบราณ โดยเริ่มมีรูปแบบการผลิตเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัว เมื่อประมาณ 10 กว่าปีมานี้ และยังไม่เคยมีผู้ใดทำการสำรวจวิจัยอุตสาหกรรมในครอบครัวชนิดนี้มาก่อน จึงเห็นควรมุ่งประเด็นในการศึกษาวิจัยดังนี้

1. เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปและที่มาของการผลิตข้าวเม่า กรรมวิธีการผลิต ลักษณะการประกอบการ ต้นทุนในการผลิตและผลตอบแทนในรูปรายได้ที่เป็นตัวเงิน
2. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนในการผลิตและผลตอบแทนในรูปรายได้ที่เป็นตัวเงินเพื่อหาแนวทางสนับสนุนและส่งเสริมประสิทธิภาพในการผลิต และวิเคราะห์เปรียบเทียบกับรายได้จากการประกอบอาชีพอื่นในเวลาเดียวกัน
3. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนทางด้านการตลาดโดยศึกษาจากส่วนเหลือมการตลาดและช่องทางการตลาด
4. เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปโดยเปรียบเทียบของเทคโนโลยีในการผลิต

วิธีการศึกษาและวิจัย

เนื่องจากยังไม่เคยมีผู้เคยศึกษาวิจัยในเรื่องอุตสาหกรรมการผลิตข้าวเม่ามาก่อน จึงได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาและวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้ทำการออกแบบสอบถามเพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้ผลิตข้าวเม่าและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับขบวนการผลิตและการตลาดดังนี้

1.1 ผู้ผลิตข้าวเม่าในหมู่บ้านตอนกลาง ตำบลไม้ขวาง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 30 ราย และผู้ประกอบการอาชีพรับจ้างอื่น ๆ เช่น ช่างไม้ รับจ้างทั่วไป จำนวน 7 ราย

1.2 พ่อค้าคนกลางที่เข้ามารับซื้อข้าวเม่าในหมู่บ้านตอนกลางจำนวน 4 ราย

1.3 ผู้ผลิตในหมู่ที่ 1, 2, 3 ตำบลบ้านไร่ยาวเหนือ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 3 ราย และผู้ผลิตข้าวเม่าในตำบลบ้านยาง อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี จำนวน 3 ราย

1.4 เจ้าของโรงงานข้าวเม่าและข้าวพองในจังหวัดราชบุรี จำนวน 1 ราย
เจ้าของโรงงานข้าวพองและข้าวตอกในจังหวัดสระบุรี จำนวน 1 ราย

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้ศึกษาจากเอกสารของห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดแห่งชาติ ศูนย์บรรณสาร มสธ. วารสารของกรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ วารสารพัฒนาชุมชน วารสารกระทรวงอุตสาหกรรม บทความจากรายการวิทยุแห่งประเทศไทย และจากสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. ช่วงเวลาในการสำรวจข้อมูลของปีการผลิตอยู่ในระหว่าง เดือนตุลาคม 2526 ถึง เดือนตุลาคม 2527 ซึ่งช่วงเวลาเพียงหนึ่งปีทำให้ไม่อาจทราบข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของระดับราคาผลผลิตในปีก่อน ๆ ได้แน่นอน รวมทั้งดัชนีราคาในปีดังกล่าวอาจจะมีอิทธิพลต่อระดับราคาที่เป็นตัวเงินของผลผลิตที่อาจจะสูงหรือต่ำกว่าราคาที่แท้จริงได้ซึ่งมีผลถึงการวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้

2. ผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นชาวบ้าน ลักษณะการผลิตเป็นการผลิตในครัวเรือน ไม่มีการจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนกำไรไว้อย่างเป็นระบบ ดังนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและการผลิตจึงเป็นไปด้วยความลำบาก บางครั้งต้องใช้การสังเกตการณ์ประกอบด้วย และในการสัมภาษณ์บางครั้งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลทางอ้อมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ

3. เนื่องจากการผลิตข้าวเม่า เป็นอุตสาหกรรมในครอบครัวที่มีลักษณะกระจุกตัวอยู่ภายในหมู่บ้านหนึ่ง ๆ จึงมีกรรมวิธีการผลิตเป็นแบบเดียวกัน การติดตั้งเครื่องมือในการผลิตคล้ายคลึงกันตลาดจนการได้รับราคาซื้อขายผลผลิตก็จะเป็นที่ทราบกันทั่วไป จึงทำให้ต้นทุนของ

ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ระบุราคาซื้อขายวัตถุดิบและระบุราคาผลผลิตไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนั้น การวิจัยนี้จึงถือว่าการสัมภาษณ์ผู้ผลิตเพียง 30 รายในหมู่บ้านตอนกลาง ต.ไม้ขวาง อ.เวียง จ.สุพรรณบุรี และผู้ผลิต 3 ราย ในหมู่บ้าน ต.บ้านไร่ขาวเหนือ และ 3 รายในหมู่บ้าน ต.บ้านบาง จ.สระบุรี ก็จะสามารถที่จะถือเป็นตัวแทนของข้อมูลที่ต้องการได้

4. ปัญหาในการเลือกตัวอย่างพ่อค้าคนกลางที่เข้ามารับซื้อข้าวเม่าไม่อาจคัดเลือก ประเภทของตัวอย่างได้ว่าเป็นพ่อค้าในตลาดท้องถิ่น พ่อค้าในตลาดท้องถิ่น หรือพ่อค้าในตลาดปลายทาง เนื่องจากมีพ่อค้าจำนวนไม่มาก ราย และข้อจำกัดในเรื่องกำหนดเวลาที่จะพบปะกับพ่อค้าแต่ละคน ทำให้การรวบรวมข้อมูลในด้านการตลาดเป็นไปด้วยความลำบาก และไม่ล่อคคลังต่อเนื่องใน ประเด็นเดียวกันนัก

5. ปัญหาในการรวบรวมข้อมูลทางด้านเทคโนโลยีการผลิตส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกต การณ์เกี่ยวกับการผลิต จึงไม่มีสถิติตัวเลขเกี่ยวกับเรื่องโดยตรง

สิ่งที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. จากการศึกษาความเป็นมาและสภาพทั่วไปของการผลิตข้าวเม่าในหมู่บ้านตอนกลาง อาจเป็นแนวทางให้กับผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการสร้างงานในชนบทและการสนับสนุนโครงการเพิ่มรายได้ ให้แก่ครัวเรือนในชนบท การช่วยให้ชนบทพึ่งตนเองได้ ซึ่งตรงกับนโยบายของรัฐบาลตามแผน พัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ใช้ข้อมูลประกอบในการตัดสินใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่จะ สร้างต่อไปในชนบทและวิธีการที่จะสร้างให้เกิดงานที่ถาวรขึ้น เพื่อการพัฒนาชนบทในระยะยาว

2. จากการศึกษาต้นทุนการผลิต การตลาด และเทคโนโลยีในการผลิต จะเป็นกรณี ตัวอย่าง ซึ่งแสดงว่าการพัฒนาโดยเริ่มจากสิ่งที่มีอยู่แล้วในอดีตและพัฒนาขึ้นโดยตัว ของชาวบ้านเอง แต่ยังมีขาดผู้นำและการได้รับการสนับสนุนในหลาย ๆ ด้าน เช่น เงินทุนสำหรับการ ประกอบการ เทคนิควิธีการผลิต การตลาด ซึ่งถ้าหากมีสิ่งเหล่านี้เชื่อว่าการพัฒนาชนบทย่อม ได้รับความสำเร็จ

3. ผลของการมีอุตสาหกรรมข้าวเม่าต่อการพัฒนาหมู่บ้านในชนบท น่าจะเป็นแรง ูงใจให้ทุก ๆ ฝ่ายไม่ว่าจะเป็นชาวชนบท พ่อค้าคนกลาง และรัฐบาลหันมาให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุนอุตสาหกรรมครัวเรือนชนิดอื่น ๆ ให้มีการพัฒนาไปข้างหน้าต่อไป

ประโยชน์ทางวิชาการที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับการสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับอุตสาหกรรมครัวเรือนชนิดอื่น ๆ
2. ทราบสู่ทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการแปรรูปผลผลิตทางเกษตร ซึ่งต้องใช้วัตถุดิบและปัจจัยการผลิตในท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบ
3. ทราบแนวทางการพัฒนาตลาดสินค้าอุตสาหกรรมครัวเรือนชนิดอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานที่ผู้อื่นศึกษาวิจัยไปแล้วและเกี่ยวข้องโดยตรงกับงานที่จะวิจัยต่อไปนี้มีน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นบทความแสดงความคิดเห็นที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบการอุตสาหกรรมครอบครัวซึ่งเป็นประสบการณ์และแนวความคิดเพื่อการเสนอข้อคิดเห็นเท่านั้น อย่างไรก็ตามพอจะมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่จะช่วยทำให้เกิดแนวความคิดสนับสนุนการทำวิจัยคือ วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตของ ร.เนศ กองประเสริฐ เรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตผลการเกษตรเพื่อการส่งออกของประเทศไทย เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยกล่าวถึงพืชผลทางการเกษตรของไทยที่สามารถพัฒนาจากสินค้าที่เป็นวัตถุดิบและแปรรูปมาเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกได้โดยชี้ให้เห็นถึงผลได้ที่จะเกิดขึ้นเมื่อได้ลดจุดอ่อนของผลผลิตทางการเกษตร การเพิ่มมูลค่าเพิ่มของสินค้า (Value added) ให้สูงขึ้น การที่จะส่งผลเกี่ยวเนื่องไปสู่อุตสาหกรรมอื่น ๆ การเกิดผลพลอยได้จากการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูป และเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์เต็มที่ ทั้งนี้ได้แยกพิจารณาเป็น 2 ประเภทคือ อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมเส้นใย โดยเฉพาะในส่วนของอุตสาหกรรมอาหารได้บรรยายจำแนกเป็นพืชผลการเกษตรชนิดต่าง ๆ เช่น ข้าว สับปะรด ฝรั่ง ผลไม้ ต่าง ๆ ทั้งได้กล่าวถึงผลพลอยได้ซึ่งได้จากการแปรรูปผลผลิตเหล่านี้ด้วย อย่างไรก็ตามการศึกษาส่วนนี้ไม่ได้กล่าวถึงช่องทางการตลาดภายในประเทศโดยละเอียดแต่อย่างใด แต่ได้กล่าวถึงโดยกว้าง ๆ ถึงการส่งออกตลาดต่างประเทศอยู่ด้วย

งานชิ้นนี้มีประโยชน์ในด้านการส่งเสริมต่อแนวความคิดในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและการให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรซึ่งเป็นวัตถุดิบภายในประเทศให้มีลักษณะของสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น เก็บไว้ได้นานขึ้น ลดจุดอ่อนหรือลักษณะด้อยของสินค้าเกษตรให้

น้อยลง เป็นการสนับสนุนการโยกย้ายทรัพยากรในประเทศเพิ่มงานให้แก่ชนบท เพิ่มรายได้ให้แก่ชนบทมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะช่วยพัฒนาหน่วยเศรษฐกิจพื้นฐานคือ ครัวเรือนให้มีอุตสาหกรรมครอบครัวเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมี วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตของอึ้งยุทธ บรรยงส์ถิตย์ เรื่องบทบาทของอุตสาหกรรมขนาดย่อมในการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้าในลักษณะการบรรยาย ทำให้ทราบถึงความรู้พื้นฐานในสิ่งที่เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ลักษณะการผลิต ความเป็นมา และปัญหาอุปสรรคของการประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อมและอุตสาหกรรมครอบครัว ทั้งนี้เป็นการศึกษาอย่างกว้าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ อย่างไรก็ตามงานชิ้นนี้ก็ เป็นแนวทางที่ทำให้ผู้สนใจสามารถศึกษาค้นคว้าในรายละเอียดต่อไปถึงโครงสร้างการผลิต ต้นทุนการผลิต และการประกอบการของอุตสาหกรรมขนาดย่อมและอุตสาหกรรมครอบครัวต่อไป และสำหรับ รายงานผลการวิจัย เรื่องอุตสาหกรรมเกษตรและการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นชนบท ภาควิทยาเศรษฐกิจศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ก็นับว่าเป็นรายงานผลการวิจัยฉบับหนึ่งที่มีแนวคิดทางทฤษฎีล่อตล่องสำหรับการส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในท้องถิ่น รายงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาว่าอุตสาหกรรมเกษตรที่อาศัยผลิตผลจากการเกษตรเป็นวัตถุดิบ สามารถช่วยกระจายการพัฒนาเศรษฐกิจได้มากน้อยแค่ไหน โดยศึกษาจากโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผักและผลไม้บรรจุกระป๋องในท้องที่จังหวัดลำปาง ลำพูน เชียงราย เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาขยายส่งเสริมอุตสาหกรรมให้ล่อตล่องกับเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมออกไปสู่ชนบท อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคต่าง ๆ อย่างทั่วถึง โดยเลือกโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปและผลไม้บรรจุกระป๋องมา เป็นตัวอย่างด้วยกัน 5 โรงงาน โดยมี 3 โรงงานซึ่งเป็นของเอกชนตั้งอยู่ในจังหวัดลำพูนและลำปาง และอีก 2 โรงงานซึ่งเป็นของโครงการเกษตรเกษตรหลวง ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเกษตรกรและบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่เกษตรกรผู้ปลูกผักหรือผลไม้ส่งโรงงาน เกษตรกรผู้ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงแต่ไม่ได้ปลูกพืชผลส่งโรงงาน ผู้ทำงานในไร่ของโรงงานและผู้จัดการโรงงานปรากฏผลว่าการที่มีโรงงานอุตสาหกรรมดังกล่าวมาตั้งอยู่ในท้องที่นั้น มีส่วนช่วยเสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องที่ให้ดีขึ้น ผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงมากที่สุดจากโรงงานคือ ผู้ที่ทำงานในไร่ของโรงงาน จะมีรายได้เป็นค่าจ้างแรงงานเกิดขึ้นและยังได้รับการฝึกฝนอบรมวิชาการใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการเพาะปลูกอีกด้วยสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกผักหรือผลไม้ส่งโรงงานก็ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการมีโรงงานเป็นตลาดประจำรับซื้อผลิตผล ทำให้มีรายได้ดีขึ้นจากการปลูกพืชส่งโรงงานและยังสามารถขยาย

พืชผลให้กับตลาดอื่น ๆ ในท้องถิ่น รวมทั้งยังได้รับความรู้ใหม่ ๆ ในด้านเพาะปลูกจากโรงงานด้วย ส่วนเกษตรกรในบริเวณใกล้เคียงแต่มีได้ปลูกผักหรือผลไม้ส่งโรงงาน แม้จะไม่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการมีโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาตั้งอยู่ เพราะมิได้มีการติดต่อซื้อขายผลผลิตกัน แต่ก็ยังได้รับผลประโยชน์ทางอ้อมคือ สามารถขายผลผลิตและสัตว์เลี้ยงได้มากขึ้น เพราะโรงงานทำให้คนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น ความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ผลจากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลโดยได้ผลสอดคล้องกับแนวความคิดทางทฤษฎี การพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคว่าสามารถทำได้ด้วยการใช้โรงงานอุตสาหกรรมเป็นเครื่องมือที่จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของการผลิต จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้มีการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในท้องถิ่นชนบทมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการแพร่ขยายความเจริญเติบโตออกไปยังท้องถิ่นโดยการใช้อุตสาหกรรมประเภทที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งนี้รัฐบาลผู้ประกอบการผลิตและเกษตรกรในท้องถิ่น จะต้องร่วมมือกันเป็นอย่างดี

และนอกจากนี้หนังสือเรื่อง การวิเคราะห์โครงการอุตสาหกรรมภาคเกษตร (Agro-industrial Project Analysis) โดย James E. Austin ก็นับเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาการทางเศรษฐกิจในโลกที่สามของธนาคารโลกโดยในการวิเคราะห์เป็นการพูดถึงด้านปัจจัยทางการตลาด ซึ่งมีการวิเคราะห์หัตถ์ด้านผู้บริโภค ปัจจัยแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการแข่งขันการวางแผนการตลาด การกะประมาณอุปสงค์ การพูดถึงการสัดาหาปัจจัยการผลิต โดยกล่าวถึงคุณภาพ ปริมาณ ต้นทุน เวลา และการจัดการในระบบสหกรณ์ ขบวนการที่ใช้เทคโนโลยี ทางเลือกของเทคโนโลยีที่จะให้การจัดการ เกี่ยวกับการลงทุนและอุปทานในขบวนการผลิต และผลได้จากการผลิต

ซึ่งแนวทางการวิเคราะห์เหล่านี้เป็นเค้าโครงส่วนใหญ่ที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยได้